

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

ARVIO LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖN RIITTÄVYYDESTÄ JA RATKAISUEHDOTUKSIA

*LAPE – Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma
7.3.2018*

Aulikki Kananoja

ENSIMMÄISEN VAIHEEN TEHTÄVÄT

- Arvioida uusimman tiedon valossa lastensuojelun henkilöstön riittävyttä sekä ehdottaa nopeasti vaikuttavia ratkaisuja lastensuojelutyön kuormittavuuden ja työntekijöiden vaihtuvuuden ongelmiin sekä sen myötä lastensuojelun laadun varmistamiseen
- Arvioida lastensuojelun laatusuosituksen Osaavat ammattilaiset -osion toteutumista
- Ottaa kantaa kysymykseen lastensuojelun työntekijäkohtaisten asiakasmäärien mitoituksesta ja tarpeesta säädellä sitä

TAUSTATEKIJÖITÄ

- Eri kehittämissuunnitelmissa todettu pitkäaikainen huoli etenkin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden suuresta asiakasmäärästä, työntekijöiden vaihtuvuudesta, rekrytointivaikeuksista varsinkin sijaisten saannissa
- Sosiaalityöntekijöiden liikkuminen kunnista mm. järjestöjen ja yksityisten yritysten palvelukseen
- Eri tahoilta tulleet ehdotukset asiakasmäärän säätelystä lainsäädännöllä

EHDOTUSTEN KEHYS

- Selvitystyö toteutuu Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman osana
- Huomioon otettava LAPEn piirissä jo tapahtuva kehitystyö
- Työn seuraavissa vaiheissa valmisteltava tiekartta siirtymiseen kuntapohjaisesta lastensuojelusta maakuntapohjaiseen järjestelmään
- Huomioon otettava sote-uudistuksen tavoitteet

ARVIO HENKILÖSTÖN RIITTÄVYYDESTÄ

- Työssä keskitytty lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijöiden kuormitukseen
- Pienten kuntien tarkastelu toteutuu seuraavassa vaiheessa; lastensuojelun sosiaalityöntekijät työskentelevät eri asiakasryhmien kanssa: mm. vammaispalveluja, päihdepalveluja, aikuissosiaalityötä tarvitsevien asiakkaiden kanssa eikä lastensuojelun osuutta ole helppo erottaa koko kuormituksesta
- Eri aineistojen perusteella arvioidaan, että noin 40 %:ssa kunnista ja muista palvelujen järjestäjistä on valtakunnallisen keskimäärän (30 asiakasta/stt) ylittäviä asiakasmääriä

EHDOTUSTEN JÄSENNYS

EHDOTUSTEN JÄSENNYS

- Kuntakohtainen täsmätuki
- Sijaispoolin luominen
- Tiimipohjaisen työskentelyn vahvistaminen
- Perhetyön vahvistaminen
- Maakuntatason toimeenpanosuunnitelmat
- Kanta asiakasmitoitukseen

KUNTAKOHTAINEN TÄSMÄTUKI

- Hyödynnetään lastensuojelussa hyvin toimivien kuntien kokemukset luomalla maakuntapohjaisesti kuntien (ja muiden palvelujen järjestäjien) vertaisverkostoja, joiden puitteissa tuetaan hyvien toimintamallien siirtymistä kuntien kesken; tukena maakuntien muutosagentit ja/tai sosiaalialan osaamiskeskukset
- Järjestetään konsultoivaa asiantuntijan täsmätukea erityisen kuormittuneille kunnille
- Mentorointia vaikeimmin kuormittuneiden työyhteisöjen esimiehille ja tarvittaessa myös sosiaalityöntekijöille

SIJAISPOOLIN LUOMINEN

- Perustavoitteena lastensuojelussa on asiakassuhteiden jatkuvuus, mutta aina esiintyy myös sijaisten tarvetta
- Sijaistarpeet ovat kahdenlaisia:
 - Lyhytaikaisia esim. sairaustilanteet ja kriisitilanteiden synnyttämät ruuhkautumiset
 - Pitkäaikaisia, jotka liittyvät rekrytointivaikeuksiin
- Lyhytaikaisia varten kokeillaan alueellista/paikallista sijaispoolia, johon tilapäisesti käytettävissä olevat sosiaalityöntekijät voisivat ilmoittautua
- Pitkäaikaisissa rekrytointivaikeuksissa työn organisointiin, johtamiseen työyhteisöjen kulttuuriin, työoloihin, viestintään ja palkitsemiseen liittyvät toimet ovat tarpeen

TIIMIPOHJAISEN TYÖN VAHVISTAMINEN

- Vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä; vahvistamista tarvitaan heti
- LAPE-ohjelmassa viedään käytäntöön ns. systeemisen tiimityön mallia, josta on myönteistä kokemusta myös työntekijöiden kuormittumiseen (UK:ssa ns. Hackneyn malli) ; mallin levittämiseen ja juurruttamiseen tarvitaan kouluttajakoulutusta ja maakuntien tukea
- Rekrytointipohjaa laajennetaan pilottiluontoisesti esim. päihdetyöntekijöihin ja mielenterveysalan ammattilaisiin (esim. psykiatriin sairaanhoitajiin), ei sosiaalityöntekijöiksi vaan oman alansa osaajiksi

PERHETYÖN VAHVISTAMINEN

- Perhetyön kehittämistä käsittelee LAPE-ohjelmassa oma jaostonsa
- Lastensuojelun pitkäaikainen ongelma on ollut varhaisen tuen ja ehkäisevän toiminnan riittämättömyys; Uusissa tapauksissa kiireelliset huostaanotot ovat kasvaneet tuntuvasti ja eniten yli 13-vuotiaiden ryhmässä; tämä edellyttää riskien ja tuen tarpeen varhaisempaa tunnistamista
- Kustannusten nousu sijaishuollossa on ollut tuntuvasti suurempi kuin avohuollossa; tämäkin vaatii avohuollon vahvistamista
- Perhetyön tuntuva lisääminen äitiys- ja lastenneuvoloiden yhteyteen luo matalan kynnyksen leimaamattoman yhteyden lapseen ja perheisiin

PAINOPISTE AVOHUOLLON PERHETYÖN VAHVISTAMISEEN

- Lastensuojelun yleinen kehittäminen tai alan sisäisten painopisteiden asettaminen ei kuulunut tehtäväksiäntoon
- Työntekijöiden kuormittumisella on kuitenkin yhteys myös toiminnan sisäisiin rakenteisiin – kriisitilanteet vaativat paljon työtä, edellyttävät nopeita toimia ja sijaishuoltoon johtaessaan aiheuttavat suuria kustannuksia.
- Edellä kuvatuista syistä katson aiheelliseksi kiinnittää huomiota lastensuojelun muutostarpeeseen ja painottumiseen kuormituskysymystä laajemmin.
- Katson, että lähivuosina tulee priorisoida erityisesti avohuollon perhetyötä ja sen kiinteää yhteyttä äitiys- ja lastenneuvoloihin. - Vaikutusten arvioimiseksi korostan edellä kuvatun painotuksen systemaattista seuranta.

TOIMEENPANOSUUNNITELMAT

- Ehdotan, että LAPE:n jaostot ottavat omassa valmistelutyössään huomioon edellä esitetyt ehdotukset
- Ehdotan, että maakunnat ja niiden sote-valmistelusta vastaavat ryhmät yhteistyössä maakuntien LAPE-ryhmien kanssa tuottavat aikataulutetut alueelliset suunnitelmat ehdotusten käytäntöön viemiseksi
- Selvityshenkilön tehtävä seuraavassa vaiheessa on tiekartan laatiminen maakuntapohjaiseen järjestelmään siirtymiseksi.

KANTA LAKISÄÄTEISEEN ASIAKASMITOITUKSEEN

- Sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmän rakenteellisen uudistuksen ja LAPE-ohjelmassa käynnissä olevan lasten ja perheiden palvelujen muutoksen olosuhteissa en pidä tarkoituksenmukaisena työntekijäkohtaisen asiakasmäärän mitoittamista lainsäädännöllä.
- Esitän sen sijaan asiakasmäärän kriittisten rajojen määrittelyä kuormituksen seuraamiseksi ja valvontaviranomaisen puuttumisen perusteeksi.
- Ehdotettujen toimenpiteiden vaikutusten systemaattinen seuranta ja arviointi ovat tarpeen.

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten
ja perheiden hyvää arkea

LAPE

KIITOS!

stm.fi/lape
#lapemuutos
#kärkihanke